

VESMÍRNA PLAVBA

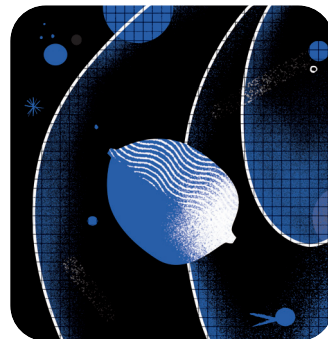
PTERODACTYLA KÔSTKU

**NAPÍŠAL DUŠAN ŠUSTER
ILUSTROVALA HAN DONAU**

1. PLANÉTY SLNEČNEJ SÚSTAVY

Poznáte planéty slnečnej sústavy? Mars, náš sused, sa volá rovnako ako jeden čudný staroveký boh vojny. A Neptún je zas pomenovaný podľa vládcu morí a oceánov. Rozumiete tomu? Čo má planéta, na ktorej nie je ani jedno naozajstné more, spoločné s nejakým vymysleným morským panovníkom? Zamyslite sa a možno na to prídete. Ja som na to neprišiel doteraz. A to sa nad tým zamýšľam vždy, keď mám voľnú chvíľu.

V našej časti vesmíru, tak sa zdá, máme zvyk pomenúvať planéty a iné telesá podľa rôznych bohov, vládcov a ďalších čudných postavičiek. Inde majú radi menej originálne, zato oveľa výstižnejšie mená. Za hranicami našej galaxie existuje jedna planéta, ktorá sa volá Orech. S obyčajným vlašským orechom má spoločnú prinajmenšom jednu vec. Tvar. A dalo by sa povedať, že aj pevnú škrupinu. Vyhlásil to jeden z jej obyvateľov, keď sa vlastnými silami pokúšal vyhlíbiť si vedľa svojho domu bazén. Po pár hodinách námahy to vzdal, ale jeho slová sa rozniesli po celej

planéte. Nenašli by ste tam naozaj nikoho, kto by ich nepočul.

Uznávam, možno to nie je žiadny veľkolepý a pamätihodný výrok. Lenže na orechovej planéte sa za pár minút rozšíri takmer čokoľvek. Akákoľvek veta, či už zmysluplná, alebo nie, hocijaký vtíp, príhoda alebo historka. Nie je to vďaka internetu, špičkovému televíznemu spravodajstvu či inej supermodernej technológii. V skutočnosti tam tieto veci vôbec nepotreujú. Má to na svedomí jednoduchá skutočnosť: Orech je mimoriadne malou planétou a tomu zodpovedá aj počet obyvateľov. Každý každého pozná.

Orech je pokojným miestom. Vládne tu mierne počasie, žijú tu rozvážni ľudia a nebolo tu spozorované žiadne nebezpečné zviera. Len mačky, ale tie, ako je známe, neublížia nikomu, kto sa nesnaží ublížiť im. Môže sa zdať, že na tejto skromnej planéte neraz zavládne nuda. Máločo je však ďalej od pravdy. Obyvatelia si, pochopiteľne, krátia čas podobne ako my – prechádzkami, rozhovormi či rôznymi logickými alebo športovými hrami. Zrejme neexistuje kút vesmíru, kde by sa takéto kratochvíle netešili obľube. Mal by som však zdôrazniť, že mnohí z nich majú aj dosť neobvyklé záľuby.

Ukázkovým príkladom môže byť miestny učiteľ, ktorý po vyučovaní vedie pravidelné krúžky načúvania. Sú otvorené deťom aj dospelým. A čomu sa na nich načúva? To je najzvláštnejšie. Všetci poslucháči si ľahnú na brucho, uši pritisnú k zemi a snažia sa začuť myšlienky samotnej planéty. Učiteľ má jednoduché zdôvodnenie. Ak má planéta pevnú škrupinu, možno má pod ňou aj jadro podobné mozgu. A každý poriadny mozog premýšľa. Alebo aspoň podporuje premýšľanie iných – vie sa predsa, že skutočné

vlašské orechy obsahujú vitamín K a povzbudzujú mozgovú aktivitu. Takže ak poslucháč na učiteľovom krúžku nezačuje myšlienky planéty, možno mu aspoň napadne, čomu inému by sa mohol venovať.

Medzi všedné, každodenné nápady patria okrem iných tieto: Upečiem päťposchodovú tortu! Vyroším dvanásťfarebný koberec! Postavím si v záhrade bazén s vodotryskom! Presadím svoje kaktusy z hrnčiekov na kávu do šálok na čaj! Nájdem ten privesok, čo som včera stratil, prípadne skúsím stratiť náušnice, aby bolo zajtra čo hľadať!

Nedávno malo dievčatko menom Malvína oveľa menej obvyklý nápad. Táto slečna si predsavzala, že sa skamaráti so všetkými mačkami na planéte. Žije ich tam dokopy dvanásť, takže zdanlivo môže ísť o jednoduchú úlohu, ale stačí, aby si človek pripomenul, že mačky sa rady nechajú prosiť a dvakrát dobre si premyslia, s kým sa budú kamarátiť.

A najmenej obvyklé nápady máva Malvínin mladší brat, chlapec menom Hugo. Minimálne raz za týždeň mu napadne, že by mohol ísť na krúžok načúvania a rušiť iných poslucháčov. Alebo predstierať, že ako prvý človek v dejinách naozaj začul, o čom orechová planéta premýšľa. Zo všetkých jeho výmyslov je tento najneškodnejší. Horšie to bolo, keď si predsavzal, že začne predávať špeciálny liečivý krém vlastnej výroby, ktorý vyhladzuje vrásky. A jeho zákazníci napokon zistili, že si na čelo a líca natreli obyčajné maslo.

Raz Hugo zorganizoval hľadanie skrytého pokladu, nenápadne sa vytratil a poschovával v školskej jedálni všetky príbory.

Inokedy začiatkom jari zas prišiel prvý do triedy a každému spolužiakovi tvrdil, že pred šatňou stretol učiteľa a ten vraj odkazuje, aby si všetci vyniesli lavice von z triedy. Nebudú predsa v taký príjemný slnečný deň sedieť medzi štyrmi stenami. Pred školou sa nazbierala kopa lavíc a učiteľ nevedel, čo sa deje.

Radšej ani nespomínam, čo všetko stihol Hugo povývádzať svojej rodine. K jeho obľúbeným kúskom patrí schovávať kávovar na tie najmenej pravdepodobné miesta, napríklad do bielizníka alebo do skrinky pod umývadlom, takže jeho rodičia si neraz musia variť kávu v čajníku. Spočiatku im to nevadilo, dokonca im to pripadalo vtipné, ale v poslednom čase sa na tom smejú s čoraz menšou ochotou. Ich syn Hugo to má u nich, ako sa povie, nahnuté.

Samozrejme, že Hugovi rodičia majú prehľad doslova o všetkom, čo ich syn kedy vyviedol. Nielen doma, ale aj kdekoľvek inde. Pripomínam, že na planéte Orech pozná každý každého a zvesti sa šíria nesmiernou rýchlosťou aj bez špičkových spravodajských a informačných technológií.

2. PECKA

Koho vyviedlo rozprávanie o planéte menom Orech z miery? Kto teraz myslí na päťposchodové torty či podvečerné kurzy načúvania? Treba uznať, že orechová planéta je trochu čudná. O planéte Orech a všetkých podivnostiach, ktoré sa na nej dejú, bude ešte reč. Čo reč, bude o tom celá kopa rečí! Ale dajme si najprv voľačo z iného súdka. Porozprávam vám o jednom svojom kamarátovi z Česka.

Tento kamoš sa amatérsky venuje astronómii a vie toho o vesmíre o čosi viac než ja... A píše básne. Občas ho pochytil smútok. Podľa neho je celý život, celý svet, celý vesmír – a každý človek v ňom – tak trochu smutný. Smutný ako dobrá báseň. Raz sme sa rozprávali o galaxiách, čiernych dierach, súhvezdiach a o tom, kedy znovu priletí najznámejšia zo všetkých komét: Halleyho kométa. Pripomenul som, že naša planéta Zem je jednou z mála planét, kde existuje život. Celkom som sa vtedy rozcítil, ako to len ja v podobných chvíľach dokážem. Viedol som dlhý

monológ o tom, aká je naša planéta úžasná, až som svoj prejav zavŕšil výrokom: „Naša Zem je pecka!“

Kamoš neprítomne zažmurkal, najprv nič nehovoril, ale potom na mňa raketovou rýchlosťou vychrlil: „Tak to jo, ty vole, naše Země, to je pecka, namouduši, na psí uši. Taková pecka, co zůstane po sněženém ovoci, po takový broskvi kupříkladu. Taková ta pecka, která už pak nikomu na nic není, vole... Leda, že by ji někdo zasadil do země, zaléval ji a s láskou čekal, až z ní vyroste nějaký hezký stromek. Jenomže tu naši planetu Zemi nemá kdo kam zasadit, ta se jenom tak vznáší kolem toho Slunce a nikdy už z ní nic dobrého nevyrostě... Taková mrzká pecka to je, ta naše Země, ty vole, pecka, o kterou nikdo řádně nepečuje!“

Priznávam, najprv som veľmi nerozumel, čo sa mi tento môj kamoš snaží povedať. Chvíľku mi trvalo, kým som si uvedomil, že slovo pecka v češtine znamená jadierko či kôstku. Takže toto si on myslí? Že naša Zem je len nejaké jadierko, z ktorého niekto ohrýzol dužinu? Jadierko, ktoré letí vesmírnou prázdnotou a každú chvíľu spadne voľakam medzi smeti? Premýšľal som. Kto by mal dať pozor na to, aby tá naša Zem neskončila v odpadkovom koši? Ja? Môj kamoš z Česka? Moje sestry? Celá moja rodina? My všetci? Mali by sme to malé jadierko zahrabané vo vesmírnej tme viac polievať?

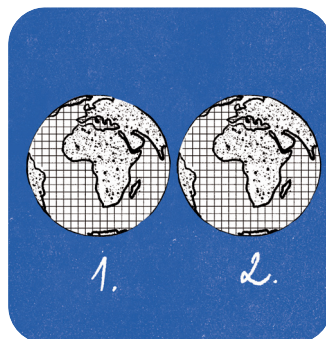
A aby som nezabudol! Tá Halleyho kométa vraj najbližšie príletí v roku 2061. Osobne zatiaľ na ten deň nemám žiadny plán. Do diára som si urobil jedinú poznámku: Pozorovať kométu.

3. INVESTUJ VÝHODNE

Túto chvíľu som dlho odkladal. Ale poďme na to. Raz to muselo prísť. Teraz vás vyvediem z miery najviac, ako dokážem. Prezradím vám, že tá čudná planéta menom Orech má suseda. Pochopiteľne, väčšina planét má nejakých tých planetárnych susedovcov. Na tom nie je nič divné. No možno to začne celé znieť podivne, keď poviem, že orechová planéta susedí s planétou, ktorá veľmi nápadne pripomína našu Zem. Je podobne veľká, má podobný počet svetadielov, podobný počet krajín, podobný počet morí a oceánov, podobný počet obyvateľov, žijú tam podobné druhy zvierat a v cukrárňach ponúkajú veľmi, veľmi podobné druhy zmrzliny... A čo je najzarážajúcejšie, táto planéta sa dokonca volá rovnako ako tá naša Zem.

Verte mi. Vesmír je vraj nekonečný. A ak je niečo nekonečné, v tej nekonečnosti sa z času na čas vyskytnú dve rovnaké alebo aspoň podobné veci. Poznáte to. Máte veľa voľného času, premýšľate, čo všetko by ste mohli robiť, ale nič nové vám nenapadne,

pripadá vám, že toho času je nekonečne veľa, až vás to nekonečno trochu znervózni, a nakoniec sa pristihnete pri tom, že robíte to isté, čo každý deň, znovu a znovu. Niečo, čo máte radi. Dobré veci sa oplatí zopakovať. A naša Zem podľa mňa nie je úplne najhoršia. Prečo by sa teda nemohla zopakovať?

Opakovanie je matka múdrosti, to ste už určite počuli. Ale povedal vám niekedy niekto, že nekonečno je matkou opakovania? Tak bacha, ja vám to hovorím! Zamyslite sa nad tým. Napríklad keď sa raz budete učiť na nejakú nechutne ťažkú písomku. Vtedy sa vám možno zazdá, že keby ste mali nekonečne veľa času, mohli by ste si celé učivo zopakovať ešte nespočetne veľa rás – a boli by ste múdri! To je logické, nie?

Podme sa tejto druhej Zemi pozrieť bližšie na zúbok. Jasné, že v porovnaní s našou Zemou sa nejaké tie rozdiely nájdu. Aby sme neboli dopletení, volajme našu planétu, tú, čo susedí s Marsom, Zem číslo 1. A tú cudziu, čo susedí s planétou Orech, volajme Zem číslo 2.

Takže kto sa trošku zaujímal o zemepis, ten vie, že najvyšší bod na našej Zemi číslo 1 nesie názov Mount Everest a meria presne 8 848 metrov. Aj najvyšší vrch na Zemi číslo 2 sa volá Mount Everest, ale meria len 8 847 metrov. Z jednoduchého dôvodu. Zdolalo ho oveľa, ale naozaj oveľa viac horolezcov. A prosťe tomu druhému Everestu zodrali vrchol svojimi ťažkými horolezeckými topánkami, až sa zošúveril z 8 848 metrov na 8 847.

Ďalší rozdiel? Na Zemi číslo 2 žije oveľa viac ľavákov ako pravákov, zatiaľ čo na našej Zemi číslo 1 je to presne naopak. Ešte nejaký? Na Zemi číslo 1 objavil Ameriku človek menom Krištof

Kolumbus, a to v roku 1492. Na Zemi číslo 2 sa človek menom Krištof Kolumbus nikdy nenarodil a bolo treba čakať až do roku 1499 na týpka, ktorý sa volal Amerigo Vespucci. Ešte? Najslávnejšia internetová encyklopédia, ktorá na našej Zemi číslo 1 nesie názov Wikipédia, sa na Zemi číslo 2 volá Ortopédia. Rozdiel štyroch písmen, ale dosť zásadný rozdiel, keď o tom trochu porozmýšľate. A hádajte čo! Ortopédia je ešte populárnejšia ako Wikipédia! Zatiaľ čo Wikipédia zaznamená približne 13 miliárd čitateľov mesačne, Ortopédiu mesačne navštíví až 15 miliárd zvedavcov. Nieкто by si mohol pomyslieť, že na Zemi číslo 2 sú ľudia o trošičku inteligentnejší, a nebol by ďaleko od pravdy.

Ešte by sa zopár rozdielov našlo, ale tie sú natoľko zanedbateľné, že by bola škoda plytvať pri nich slovami. Prejdeme rovno k tomu jedinému rozdielu, ktorý je zásadný pre náš príbeh.

Na rozdiel od našej Zeme číslo 1, na Zemi číslo 2 sa nikdy nezvyklo prehnane investovať do objavovania vesmíru. Medzi nami – investovať znamená rozumne využívať peniaze. Iste to poznáte zo všetkých tých reklám, plagátov a bilbordov. „Investujte výhodne!“ „Nechajte svoje peniaze rásť!“ „Budete odmenení za každú platbu!“

Aby bolo jasné, človek nemusí investovať len peniaze. Môže do niečoho investovať napríklad čas alebo energiu. Alebo nadšenie. Je to jednoduché. Hrstka nadšenia predsa vždy leží v každej správnej peňaženke. Ja ju skrývam v takej tej bočnej kapsičke, ktorá slúži na uloženie mincí. Čo sa týka energie, tú si odkladám úhľadne poskladanú medzi papierové bankovky. A pokiaľ ide o čas, ten som ako mladší mával uložený v hlinenom prasiatku. Ale rýchlo som prišiel na to, že ma otravuje, keď musím prasiatko rozbíjať.

Nielenže som tušil, že prasiatku pri rozbíjaní asi spôsobujem bolesť – veď uznajte, tiež by ste neboli najšťastnejší, keby vám niekto klepol po chrbte kladivom –, navyše sa mi vždy nejaké minúty a sekundy z rozbitého prasiatka zakotúlali pod posteľ či za skriňu. A ja som trochu lenivý, nikdy sa mi nechcelo odsúvať nábytok, zohýbať sa a plaziť po kolenách. Moja mamina mi ušila špeciálne plátenné vrecúško, ktoré sa dá zavesiť na opasok. Doň si schovávam voľný čas. Nikdy predsa neviem, kedy budem chcieť zainvestovať! Je to jednoduché. Investujem svoj čas výhodne. Som odmenený za každý platbu!

Na Zemi číslo 1 sme investovali veľa peňazí, nadšenia aj energie do prieskumu vesmíru. Podarilo sa nám pristáť na Mesiaci. Postavili sme rôzne kozmické sondy, ktoré doleteli až za hranice slnečnej sústavy. Vybuďovali sme trinásťmetrový ďalekohľad, ktorý sa vznáša nad Zemou a odfotí všetko, čo môže. Na Zemi číslo 1 máme vynikajúce hviezdárne a planetária. Máme tu talentovaných astronómov. Môžeme byť na seba hrdí.

Na Zemi číslo 2 sa s ničím podobným nestretnete. Nechce sa im tam investovať do skúmania vesmíru. Niežeby nemali dosť peňazí. Skrátka, väčšine tamojších ľudí sa zdá, že okolitý vesmír netreba priveľmi objavovať. Žijú predsa na parádnej Zemi číslo 2, prečo by ich mali zaujímať nejaké iné planéty?! Načo investovať do medziplanetárnych letov? To radšej zainvestujem do pistáciovej zmrzliny v kakaovom kornúte. Isteže, na večerné alebo plné súhvezdí sa každý rád pozrie, to je bez rozdielu na Zemi číslo 1 aj Zemi číslo 2. Pri pohľade na hviezdy zmrzlina hneď lepšie chutí. Je to romantické. Ako dobre namalovaný obrázok. Človek má zo

života výborný pocit. Lenže odtiaľ potiaľ. Čo sa týka hviezd a iných vesmírnych telies, na Zemi číslo 2 platia takéto nepísané pravidlá:

Pozri sa, ale nerieš.

Nehas, čo ťa nepáli.

Pamätaj, že všade dobre, ale doma najlepšie.

Hviezdy a iné planéty sú fajn, no netreba k nim lietať.

Ak by ste na Zemi číslo 2 zahlásili, že sa chcete stať pilotom raketoplánu, ktorý by odletel preskúmať všetky tie vzdialené vesmírne objekty, okamžite by vám strčili do ruky kornút s dvomi kopčekmi pistácievej zmrzky a poprosili vás, aby ste na chvíľu zmĺkli. Mysleli by si o vás, že ste maličké dieťaťko, ktoré premýšľa o hlúpostiach. Kým by ste lízali svoju zmrzlinu, pripomenuli by vám, že peniaze, čas aj energiu treba investovať výhodne. Do čohokoľvek iného, len nie do vesmíru, v ktorom na človeka aj tak nič zaujímavé nečaká. Z tohto dôvodu kozmonauta na Zemi číslo 2 jakživ nikto nestretol. A keby ste na tejto druhej Zemi prišli do kina a dúfali, že budú dávať nejaký film o vesmírnych lodiach, zažili by ste trpké sklamanie.

